

WERKGROEP TOEGANKELIJKHEID OUD ZUID

Aan Stadsdeel Oud-Zuid

RVE Beleid en Communicatie
Afdeling Economie en Ruimte
t.a.v. de heer Pieter van Zijl
Projectleider Rijksmuseum

Amsterdam Oud Zuid, 16 februari 2008

Betreft: Commentaar WTOZ op NvU/PvE Museumstraat

Geachte heer van Zijl,

De Werkgroep Toegankelijkheid Oud Zuid [WTOZ] heeft kennis genomen van “de nota van Uitgangspunten Museumstraat- van Stadhouderskade tot Hobbemastraat”. Wij bepleiten het integraal inrichten van de openbare ruimte omdat dat profijtelijk is voor alle gebruikers. Tevens vragen wij u om bij deze herinrichting rekening te houden met toekomstige demografische ontwikkelingen opdat gesproken kan worden van een levensloopbestendig ontwerp waar iedereen tot in lengte van dagen plezier aan kan beleven. Wij hebben met extra aandacht gekeken of in uw nota met de belangen van voetgangers en mensen met een beperking voldoende rekening is gehouden.

Algemene opmerking: Doordat u geen gedetailleerde kaart heeft geleverd is niet duidelijk welke maten uw voorkeur hebben. Wij kunnen ons weliswaar vinden in de tekst op p.37 en 38, maar vinden van het gewenste comfort en de noodzakelijke veiligheid voor de meest kwetsbare verkeersdeelnemers onvoldoende terug in het Programma van Eisen (p.23) Dit klemmt temeer omdat er een onderliggende analyse ontbreekt van de te verwachten voetgangersstromen en de verwachte congesties.

Gewenste trottoirbreedte: Omdat de Museumstraat onderdeel uitmaakt van de openbare ruimte en het stadsdeel als wegbeheerder verantwoordelijk is voor de inrichting daarvan, gaan wij ervan uit dat de Inrichtingsprincipes van de CROW 177 en het Handboek Toegankelijkheid (laatste druk) zullen worden gehanteerd. Omdat het hier een bijzonder drukbezochte straat betreft waar in de toekomst alleen maar meer passanten en het museumbezoekers gebruik van zullen maken, zal daar bij de profielkeuze en trottoirbreedtes rekening mee gehouden moeten worden. Wij wijzen erop dat u in uw nota geen aandacht schenkt aan de relatie van de toenemende voetgangersaantallen ten gevolge van de inmiddels

gereedgekomen Wandelpromenade Singelgracht. De Onderdoorgang fungeert ten aanzien van deze Wandelpromenade als een zuidtangent en zal daardoor ongetwijfeld een grotere bezoekersstroom naar de Onderdoorgang genereren. Hoewel in bijlage 1 (p.37 en 38) nader wordt ingegaan op aantallen voetgangers en fietsers in relatie tot hun comfort en veiligheid, missen wij in het hoofdstuk Visie p.11 ev. een beeld van toekomstige ontwikkelingen.

Advies: Geef een kwantitatieve analyse van de te verwachten voetgangersstromen.

Door een prognose van de verwachte toename van het museumbezoek in de komende decennia te combineren met geëxtrapoleerde voetgangersgegevens, kan de trottoirbelasting - welke dichtheden en intensiteiten er verwacht mogen worden - beter in beeld worden gebracht. Zoals reeds vermeld kunnen te krap bemeten trottoirs tijdens grote drukte voor oudere voetgangers en mensen met een beperking een oncomfortabele en onveilige situatie opleveren.

Advies: Met het oog hierop adviseren wij u dringend om de beide trottoirs in de Onderdoorgang zodanig breed uit te voeren dat de pilaren aan beide zijden, ruimer dan voorheen, door voetgangers, ouders met een kinderwagen, mensen met een rolstoel of rollator kunnen worden gepasseerd.

Vormgeving passend in ruimtelijke stedenbouwkundige context (p.17): Wij gaan ervan uit dat de Onderdoorgang, anders dan voor de doorgaande fietsers, voor voetgangers en museumbezoekers niet louter een passage maar bij uitstek een verblijfsgebied vormt. Dit functieverval zou niet alleen in de profielkeuze tot uitdrukking moeten komen, maar dient als zodanig door u benoemd te worden. Wij missen in het hoofdstuk Visie een analyse van het voetgangersgedrag en de activiteiten in de oorspronkelijke situatie afgezet tegen de toekomstige ontwikkelingen.

Advies: Voeg een analyse toe van gebruikersgedrag op basis van eerdere ervaringen en verwachte ontwikkelingen.

U zult zich ongetwijfeld herinneren hoe we genoten hebben van straatmusici van internationale allure, de Tibetaanse keelbrommers, de Caribische steelman besselers en vele anderen die in de Onderdoorgang door de grote toeloop van het enthousiaste publiek tot opstoppingen hebben geleid. Het is duidelijk dat naar het openbaar musiceren wordt terugverlangd. Op zo'n functie zal geanticipeerd moeten worden. Ook het nieuwe licht vanuit het museum en het uitzicht op de verdiepte binnenhoven zal voor velen een attractie van de eerste orde vormen, waar men langer bij stil wil staan. Verder zullen groepen buspassagiers die tussen het museum en de busgarage pendelen 'klontergedrag' vertonen en als groepen ongewenste opstoppingen veroorzaken. Wij brengen dit met nadruk onder uw aandacht omdat wij hopen dat u zult overgaan tot een trottoirbreedte die recht doet aan deze functies. Verkeersstremmende activiteiten veroorzaken nl. het ongewenst lopen op het fietspad en vormt voor mensen met een beperking een blokkade omdat zij veelal niet van het trottoir af kunnen met hun rolstoel of rollator. Op pagina 24 tekent u een dwarsprofiel t.h.v. de uitgang zuidzijde waarop de "minimaal vereiste breedte van fiets- en voetpad incl. schampstrook" is ingetekend. Anders dan in de tekst van p.23 tekent u een fietspadbreedte van 5 meter exclusief de schampstrook.

Niet duidelijk is waar u voor kiest, is de tekst dan wel de tekening leidend?

Advies: Werk de verblijfsfunctie verder uit en onderbouw daarmee de noodzaak van een maximale trottoirbreedte en pas het Programma van Eisen dienovereenkomstig aan.

Veilig en comfortabel oversteken (p.21): Uw veronderstelling dat er op het voor- en achterplein bij een overzichtelijke situatie geen risico's zijn bij het kruisen van voetgangers- en fietsstromen klopt alleen als u de overzichtelijkheid kunt garanderen. Op het voorplein was het kruisen van de fietsroute in de oude situatie in ieder geval zeer onveilig omdat de fietsers die uit de Onderdoorgang kwamen nog net een groen licht wilden halen terwijl de overstekende toerist zich van geen gevaar bewust was.

Op uw schetsje vinden wij deze (geregelde) kruisingen tussen fiets/voetganger niet terug. Beter dan voorheen zal de inrichting erop gericht moeten zijn dat fietsers gedwongen worden hun snelheid aan te passen en dat de inrichting niet zo vrijblijvend is dat het recht van de brutaalste weggebruiker zegeviert.

Advies: Neem snelheidsremmende maatregelen voor het fietsverkeer t.h.v. kruisend voetgangersverkeer en breng markeringstegels aan voor blinden en slechtzienden.

VIP-toegang (p.26) en veiligheid: In uw Programma van eisen staat dat op het voorplein alleen gemotoriseerd verkeer is toegestaan als het speciale gasten, leden van het koninklijk huis of de brandweer betreft. Wij nemen aan dat het gaat om verkeersbewegingen buiten de spits en die meestal na de officiële sluitingstijd van het museum zullen plaatsvinden. Om te voorkomen dat er toch bus- of taxichauffeurs zijn die zich "vergissen" en daarmee de veiligheid van fietsers en voetgangers ernstig in gevaar brengen, verdient het o.i. aanbeveling om het fysiek onmogelijk te maken onaangekondigd het voorplein op te rijden.

Advies: VEZIPS plaatsen op het voorplein in één lijn met de hekken langs de Stadhouderskade.

Er zijn situaties denkbaar dat vanwege grote drukte of niet functionerende museumingangen of -liften bezoekers of passanten geen gebruik zullen maken van de VOP's op het voor- en achterplein, maar in de Onderdoorgang de fietsroute (massaal) zullen willen oversteken. Teneinde ook in die omstandigheid een veilige passage voor ouderen en mensen met een beperking mogelijk te maken adviseren wij u halverwege de Onderdoorgang een voor ieder als zodanig herkenbare oversteekplaats in te richten. Om tegemoet te komen aan de eisen van comfort en veiligheid verzoeken wij u tevens deze oversteekplaats *à niveau* aan te leggen. Door deze VOP op het trottoirniveau te houden is het passeren voor rolstoelgebruikers uiterst comfortabel terwijl de lichte verhoging van het fietspad ter plaatse de fietsers nauwelijks hinder zal geven. De door u gemelde onoverzichtelijke situatie (p.21) van mensen die over willen steken tussen de pilaren zal niet plaatsvinden als u het trottoir zo breed uitvoert dat de pilaren aan beide zijden gepasseerd kunnen worden. (zie onze bijlage. 1)

Om het hierboven gesignaleerde chaotische oversteekgedrag enigszins te reguleren zou het aanbeveling verdienen om d.m.v. te plaatsen hekjes mensen te bewegen alleen daar over te steken waar dit is toegestaan.

Advies: Maak een VOP op niveau in het midden van de Onderdoorgang.

Onderscheid tussen fiets- en voetpad (p.23): Wij zijn geenszins tegen een duidelijk onderscheid tussen het fiets- en voetpad, maar pleiten in deze meer voor een onderscheid in kleur- en materiaalkeuze en zijn niet zo gecharmeerd van het door u beoogde hoogteverschil van 6-8 centimeter. Landelijk wordt trouwens als het maximaal toelaatbare hoogteverschil 20 m/m aangehouden.

Advies: Vermijd hoogteverschillen groter dan 20 mm.

Toegankelijkheid historische tuinen (p.23): Paden in de historische tuinen die ook voor mindervaliden toegankelijk zijn, dienen vlak te worden uitgevoerd en voorzien te zijn van een harde ondergrond. Grindpaden zijn voor rolstoelers en rollators niet berijdbaar.

Advies: Paden in de tuinen voorzien van een harde ondergrond.

Openbaarheid en beheer (p.19): Wij adviseren u uiterste terughoudendheid te betrachten met het uitbesteden van het beheer van de openbare ruimte aan het Rijksmuseum. De druk op de openbare ruimte op- en rondom het Museumplein is heel groot en de commerciële belangen idem dito. Door commerciële partners in de openbare ruimte toe te laten zullen er als compensatie voor beheer door hen mogelijk in en rond de Onderdoorgang commerciële activiteiten worden ontplooid die een belemmering zullen vormen voor de toegankelijkheid van deze toch al smalle doorgang. Elke vernauwing of obstakelvorming in dit gebied werkt contraproductief voor de doorgangsfunctie van de Onderdoorgang.

Advies: Laat in de Onderdoorgang geen commerciële activiteiten toe.

Terras Philipsvleugel (p.22): Een commerciële activiteit die grote aantrekkingskracht zal uitoefenen op menige voorbijganger is het terras bij de Philipsvleugel want het is een heerlijk zonnig plekje. Als de toegangshekken langs de Museumstraat daartoe worden geopend verwachten wij grote problemen. Niet alleen het eventueel uitdijende terrasgebruik maar ook het ongewenst parkeren van de meegebrachte fietsen en kinderbakfietsen van de terrasbezoekers op het trottoir vormt dan een ernstige belemmering van de looproute van- en naar de westelijke corridor van de Onderdoorgang. Daarom verdient het aanbeveling om de toegang tot het bewuste terras te laten plaatsvinden vanuit de ingang Hobbemastraat. Daar is volgens uw overzichtskaartje namelijk voldoende fietsparkeerplaats voorzien. Voor mensen met een beperking is deze wijze van entree ook veel comfortabeler (geen trap). Als de grindpaden worden vervangen door een vlakke halfverharding (b.v. zoals in het Vondelpark) zijn er twee door ons gesignaleerde problemen in een keer opgelost.

Advies: De toegang tot het terras Philipsvleugel alleen toestaan via het toegangshek aan de Hobbemastraat.

Samenvattend:

- Geef een kwantitatieve analyse van de te verwachten voetgangersstromen;
- Voer de beide trottoirs in de Onderdoorgang zodanig breed uit dat de pilaren aan beide zijden ruimer dan voorheen door voetgangers, ouders met een kinderwagen, mensen met een rolstoel of rollator kunnen worden gepasseerd;
- Voeg een analyse toe van gebruikersgedrag op basis van eerdere ervaringen en verwachte ontwikkelingen;
- Werk de verblijfsfunctie verder uit en onderbouw daarmee de noodzaak van een maximale trottoirbreedte en pas het PvE dienovereenkomstig aan;
- Neem snelheidsremmende maatregelen voor het fietsverkeer t.h.v. kruisend voetgangersverkeer en breng markeringstegels aan voor blinden en slechtzienden;
- VEZIPS plaatsen op het voorplein in één lijn met de hekken langs de Stadhouderskade;
- Maak een VOP op niveau in het midden van de Onderdoorgang;
- Vermijd hoogteverschillen groter dan 20 mm;
- Paden in de tuinen voorzien van een harde ondergrond;
- Laat in de onderdoorgang geen commerciële activiteiten toe;
- De toegang tot het terras Philipsvleugel alleen toestaan via het toegangshek aan de Hobbemastraat.

WTOZ is bereid met u verder te overleggen in het kader van onze adviserende taak aan het Dagelijks Bestuur en wij hopen dat u de werkgroep van de volgende ontwikkelingen op de hoogte zult stellen.

Met vriendelijke groet,

Marieke Riechelmann
Joris Marsman